

Diagnòstic de la situació a les Illes Balears: la societat, l'economia i la política. Les illes Balears en el procés de transició nacional.

Les Illes Balears viuen, com passa a d'altres territoris dels Països Catalans, un moment econòmic, polític i social de forts canvis i contrastos. Les illes, que havien experimentat un creixement d'un 25% de la seva població en només deu anys d'ençà de 2002, han aturat de cop aquest creixement poblacional. En aquest sentit, l'esforç econòmic del darrer Pacte de Progrés, va aconseguir que s'acompanyàs la inversió educativa, social i sanitària a aquest increment. Ara bé, la manca de finançament derivat de l'espoli fiscal que pateixen les Illes Balears no ha permès en cap moment sortir de la cua estatal d'inversió en aquestes àrees que representen la major part del pressupost de la CAIB. Ara, la crisi econòmica, el fre absolut del sector de la construcció i la contracció de la despesa pública i privada han aturat en sec aquesta tendència poblacional alcista. No obstant això, el sector turístic ha presentat xifres rècord els darrers anys en dependre aquest de països emissors que es troben en una situació de creixement. El sector comercial autòcton, estretament lligat al turisme, resisteix amb dificultats ja que, l'afavoriment de centres comercials forans, els impostos estatals de Rajoy i els impostos autonòmics que ha introduït José Ramón Bauzá, representen un fort llast per les pimes illenques. A més, les exportacions tot i representar una part petita de l'economia illenca només han caigut un 2% enguany. El dinamisme de les illes es blasma als indicadors econòmics que assenyalen que la comunitat de les Illes Balears serà la primera de l'Estat en sortir de la recessió econòmica. Enguany i l'any passat la contracció econòmica ha estat menor que a la resta de territoris de l'Estat i pel 2014 es preveu un creixement del 1,4%. Amb tot, la societat illenca no es beneficia d'aquest dinamisme. Les Balears són la segona comunitat amb més famílies sota el llindar de la pobresa i l'atur duplica el de comunitats com la basca, amb percentatges que, fora temporada turística, arriben al 30%. Els nostres serveis es troben a la cua de l'Estat i lideram el fracàs escolar o la ràtio de pacients per metge. El creixement econòmic no afecta substancialment als illencs perquè el 48% dels impostos que se'n deriven no retornen ni en infraestructures ni serveis.

La tímida millora del sistema de finançament durant el Govern de Zapatero, sense que les Balears arribassin a la mitjana, es veu contrarestada per unes inversions de l'Estat que no només es situen a la cua sinó que d'ençà de l'aprovació del sistema, Balears ha rebut dels Pressuposts Generals de l'Estat, la meitat de recursos de la mitjana i enguany només un terç. A tall d'exemple Castilla y León rebrà el 2013 nou vegades més del que rebran els illencs per càpita. A més, l'Estat deu a Balears prop de 2000 milions d'euros de convenis i inversions estatutàries.

Per si això fos poc, les Balears hauran d'assolir un límit de dèficit aproximat del 1'2% i suposarà haver de fer ajustos de prop de 100 milions d'euros, afectant als serveis bàsics ja malmenats econòmicament per retallades, tot per arribar a complir objectius que el govern de l'Estat no compleix. No deixa de ser paradoxal que territoris com Extremadura, receptora neta de la solidaritat dels illencs, pugui disposar d'un pressupost que destinen 1000 euros més per cada ciutadà en comparació amb Balears i que, lluny d'haver de fer cap ajust per assolir un límit de dèficit, decideixi abaixar els impostos.

Pel que fa a la situació política originada després de la derrota del Pacte de Progrés, la branca més nacionalista del Partit Popular, ha actuat sota les ordres de Gènova en una gestió de la crisi que només ha servit per seguir usurpant recursos als illencs i laminar de cada vegada més els serveis socials i sanitaris provocant fortes tensions i mobilitzacions dins els sectors professionals i d'usuaris. Aquest model dissenyat per la FAES s'ha centrat també en l'intent multilateral d'eliminar la llengua catalana com a llengua de vertebració i cohesió social de les Illes Balears. L'eliminació del requisit de català a la funció pública, la minorització del català als mitjans públics i a l'escola han generat mobilitzacions massives com la que va dur 50.000 mallorquins als carrers de Palma, en una de les manifestacions més multitudinàries que ha viscut Mallorca d'ençà de la Guerra d'Irak. La resposta d'un 93% de pares que han triat el català com a primera llengua a les escoles ha retardat al Govern Bauzá en la seva intenció de decantar el català com a llengua de l'ensenyament. L'aprovació del Decret de Tractament

Integral de Llengües ha acabat definitivament amb el Decret de Mínims que garantia l'hegemonia de la llengua catalana als centres. A més, l'ofensiva del Govern, per tal de fer callar a la societat civil illenca ha duit a fer servir els mecanismes de la Delegació de Govern per multar i imputar gairebé un centenar de persones que s'han manifestat contra el Govern a l'illa Mallorca. Aquesta repressió també l'està vivint de manera especial la comunitat educativa, on el Govern està qüestionant l'autonomia dels centres i la llibertat de càtedra dels professors mitjançant el Decret de Símbols.

El govern del Partit Popular també ha provocat el rebuig i la mobilització dels sectors proteccionistes després de facilitar l'impuls de projectes territorials amb noves urbanitzacions, complexes hotelers, camps de golf, centres comercials i ports esportius. La nova Llei de Turisme, la Llei de mesures urgents per a l'ordenació urbanística sostenible i la reforma de la Llei de Costes són l'ariet legal d'aquests projectes, que en molts de casos només persegueixen l'especulació territorial i cobrar indemnitzacions o lucre cessants. La importació de fems d'Europa per cremar a Mallorca i una gestió de residus que va en direcció contrària al reciclatge, la reutilització i la reducció ha generat també una forta oposició al carrer.

Aquesta realitat, sumada a les divisions al sí del Partit Popular, que han vengut provocades pel decantament dels sectors més autòctons per part de Bauzá i a una crisi del bipartidisme a nivell estatal, deixa entreveure un panorama incert. El 79% de la població, segons el CIS, opina que Bauzá és un president ineficient. El que queda clar és que hi ha la possibilitat que el bipartidisme quedi molt debilitat i que un canvi de Govern sigui possible.

1. El paper de l'independentisme.

Les alternatives a la situació política, social i econòmica necessitaran, per consolidar-se, donar una resposta clara i duradora en el temps que no es limiti a la crítica del sistema. L'estat espanyol ha quedat obsolet. Econòmicament no hi ha possibilitats de sortida seguint un model d'espoli que cap dels actors de la política estatal vol mutar i, democràticament, l'Estat espanyol es cada dia més asfixiant. Voler la independència i la reunificació dels territoris dels Països Catalans des del respecte mutu i atenent al principi de subsidiaritat, amb l'objectiu de construir una democràcia real des de zero, és la darrera etapa de la solució que planteja Esquerra.

La independència és una solució. Totes les propostes contràries al Govern de Bauzá que no plantegin com reduïrem el deute de la Comunitat Autònoma o com ho farem per no seguir retallant drets o simplement com aconseguirem que les lleis educatives, sanitàries, del Govern de Madrid no ens afectin com ens estan afectant ara mateix, són propostes que poden fomentar el desallotjament del Govern del PP però difícilment serviran per millorar el benestar i la prosperitat dels ciutadans de les Illes Balears, ja que el dia després de Bauzá, seguirem amb el mateix espoli, amb la mateixa taxa d'atur i amb el mateix nombre de famílies sota el llindar de la pobresa.

Per tot això s'ha de reforçar el missatge públic de l'independentisme. Sense deixar de ser del tot reactius als atacs del PP, hem d'explicar que hi ha una solució a la situació que vivim. És evident que ningú no s'afegeix a projectes que desconeix. Cal que reforcem la idea que l'independentisme és integrador i defensa tots els ciutadans, els nascuts als Països Catalans i els nascuts a fora. En aquest sentit caldrà que fem saber als ciutadans de les illes Balears, amb independència del seu lloc d'origen i de la llengua que parlin, quin és el nostre missatge. Des de l'àmbit civil, caldrà ajudar a l'ANC de Mallorca i a les organitzacions anàlogues que sorgeixin a les altres illes o que remin en la mateixa direcció, a que s'estructurin i arrelin, ja que el seu discurs i la seva actuació ajudarà a fer calar dins la societat illenca el mateix missatge que defensam. Hem d'aconseguir que l'alternativa al govern Bauzá es fonamenti en una esperança que possibiliti canvis reals.

2 Acords pel canvi democràtic

L'independentisme haurà d'adaptar la seva tàctica i estratègia a la realitat que pretén transformar. Al Principat ja fa uns anys que es va aconseguir una majoria social favorable a la independència. En aquest sentit serà molt important que l'independentisme majoritari, articulat políticament, que és Esquerra Republicana, cerqui formules d'acord que ajudin a fer penetrar aquest missatge dins plataformes i coalicions polítiques estables que en siguin permeables. La debilitat de l'esquerra espanyola i la inconsistència de posicions de caire federalista obren la possibilitat clara que una esquerra autòctona, amb un missatge compatible amb el d'Esquerra Republicana, augmenti suports i es pugui plantejar assolir el lideratge de l'espai progressista tal i com ha passat al Principat, a Galícia o a Euskadi.

La participació d'Esquerra Republicana a futurs acords ha de possibilitar un canvi de govern però també una presència institucional al Parlament de les Illes Balears i als Consells insulars de veus que plantegin que les Illes Balears necessiten ser sobiranes per tal de poder decidir sobre els seus recursos i les seves polítiques.

Els ritmes i la participació política a cada illa són diferents i la complexitat dels panorames polítics pot provocar que cap formula d'acord sigui homogènia en el conjunt fins i tot que a qualche illa els acords preelectorals no siguin necessaris.

3. Guanyar el Dret a Decidir

La participació d'Esquerra Republicana en un nou Pacte de Progrés i en el sí de les coalicions que es puguin produir ha de tenir com a objectiu guanyar el dret a decidir. En aquest sentit caldrà tenir present diferents actuacions relacionades amb el procés de transició nacional que viu el Principat:

3.1. El finançament

La derogació de les polítiques de Bauzá i un canvi d'ordre de prioritats haurà de fer-se amb la màxima celeritat possible però haurà d'anar associat amb una recapitalització de les nostres administracions que ha de passar indefectiblement per una exigència dels nostres recursos i una inevitable confrontació democràtica amb l'Estat. Caldrà donar a conèixer profusament la situació financera que patim i elaborar una estratègia que passa en primer lloc perquè l'Agència Tributària de les Illes Balears vehiculi el pagament d'imposts estatals d'administracions i de ciutadans de les Illes Balears.

3.2. Empoderament insular

Atès la naturalesa de les diferents illes i el sentiment de pertinença singularitzat que existeix, un dels objectius haurà de ser l'empoderament polític de cada illa. Cal desenvolupar al màxim l'Estatut de les Illes Balears transferint les competències que preveu evitant duplicitats i fins i tot anar més enllà, amb l'objectiu que cada illa pugui ser subjecte de dret i decidir el seu marc de relació amb el món i amb el nou estat català, en finalitzar aquest el seu procés.

3.3 Democràcia plena

Les institucions governades pel nou pacte hauran d'impulsar la democràcia participativa i emparar les consultes populars que es realitzin des de la societat civil. Cal implicar a la ciutadania en els afers que els afecten superant les conteses electorals estrictes. La independència haurà de servir per aprofundir més en aquesta democràcia però per arribar a aquest estadi abans s'haurà d'impulsar que la societat participi amb normalitat de processos decisoris.

3.4 Òrgans de relació

L'estímul i la creació d'òrgans de relació econòmica, social, cultural i política de les diferents illes i d'elles amb el seu conjunt, amb el futur nou estat català serà una prioritat de la participació d'Esquerra en un nou pacte. A més s'hauran de teixir complicitats amb les entitats de la societat civil i estimular aquelles entitats que, des d'aquesta perspectiva, participin del mateix projecte.